

PAVE FRANS

Tale til Den romerske rota i anledning åpningen av rettsåret 2018*

Kjære auditørprelater!

Jeg hilser hver av dere hjertelig, og begynner med dekanen som jeg takker for hans ord. Samtidig med dere hilser jeg embetsmennene, advokatene og alle medarbeiderne ved Den romerske rotas apostoliske domstol. Jeg ønske dere alt godt for rettsåret som vi i dag åpner.

I dag ønsker jeg å reflektere sammen med dere over et kvalitativt aspekt ved deres rettstjeneste, nemlig over *samvittighetens* sentrale stilling, en stilling som samtidig er sentral hos hver enkelt av dere og hos de personer hvis tilfeller dere beskjeftiger dere med. Faktisk beskrives deres aktivitet også som en tjeneste for *fred i samvittigheten*, og det krever at den må bli utøvd *absolutt samvittighetsfullt*, slik det blir godt uttrykt i formularet som deres dommer blir utferdiget ved: *ad consulendum conscientiae* [etter å ha gransket samvittigheten] eller *ut consulatur conscientiae* [slik som man har latt granske samvittigheten].

Med henblikk på å erklære ekteskapsbåndet for nullitet eller gyldig fremtrer dere – på en særskilt måte – som eksperter på de kristtroendes samvittighet. I denne rolle er dere kalt til uavbrutt å be om Guds nådes hjelp til å utfolde med ydmykhet og avveining den alvorlige oppgave berodd dere av Kirken, ved slik å manifestere sammenhengen mellom den moralske sikkerhet som dommeren må hente *ex actis et probatis* [ut av fakta og bevis], og samvittighetens sfære, kjent utelukkende av Den Hellige Ånd og ved dennes bistand. Takket være Åndens lys er det faktisk gitt dere å trenge inn i de troendes samvittighets hellige sfære. Det er betegnende at den gamle bønningen *Adsumus* som ble høytidelig fremført ved begynnelsen av hver av Det annet vatikankonsils sesjoner, blir resitert med slik hyppighet ved deres domstol.

Samvittighetens sfære ble veldig kjær for synodefedrene på de to siste bispesynoder, og det gav gjenklang på betegnende vis i den postsynodale apostoliske formaning *Amoris laetitia*. Dette ble utledet av bevisstheten som

*Italiensk originaltekst:

http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2018/january/documents/papa-francesco_20180129_annogiudiziario-rotaromana.html

(Hans Hellighet pave Frans' tale i anledning åpningen av rettsåret ved Den romerske rotas domstol [*Discorso del Santo Padre Francesco in occasione dell'inaugurazione dell'anno giudiziario del Tribunale della Rota Romana*]) – *L'Osservatore Romano* 29. – 30. januar 2018 (l'Osservatore Romano 158 [2018, n. 23], s. 8) – Holdt mandag 29. januar 2018 i *Sala Clementina* – Norsk oversettelse: Msgr. dr. iur.can. Torbjørn Olsen.

hadde modnet hos Peters etterfølger og synodefedrene vedrørende den uoppgivelige nødvendighet av å lytte – fra Kirkens hyrders posisjon – til påstander og forventninger fra de troende som har tiet overfor og undertrykt egen samvittighet gjennom mange år, hvorpå de er blitt hjulpet av Gud og av livet til å gjenoppdage en liten gran lys, og så vender seg til Kirken for å få fred i sin samvittighet.

Samvittigheten tar på seg en avgjørende rolle i de utfordrende valg som de forlovede må ta stilling til for å si ja til og bygge opp en ekteskapelig enhet og følgelig en familie i overensstemmelse med Guds plan. Kirken, den ømmeste moder, *ut consulatione conscientiae* [slik som den har latt granske samvittigheten] hos de troende med sannhetsbehov, har erkjent nødvendigheten av å oppfordre dem som arbeider på det ekteskaps- og familiepastorale område til en fornyet bevissthet om det å hjelpe de forlovede til å bygge og ta vare på deres kristne samvittighets innerste helligdom. Med det som formål vil jeg gjerne peke på at jeg i de to dokumenter gitt *motu proprio* for å reformere ekteskapsprosessen har formanet til å etablere en diøcesanpastoral etterforskning, og da ikke bare for å få til en hurtigere prosess, men også en mer rettferdig, med tilbørlig kjennskap til årsaker og motiver som er opphavet til ekteskapsammenbruddet. På den andre side er, i den apostoliske formaning *Amoris laetitia*, de pastorale skritt klart markert for å hjelpe de forlovede til å gå inn uten frykt i bedømmelsen om og i de følgende valg av fremtidig ekteskaps- og familiemessig stand i livet, ved å beskrive i de fem første kapitler den ekstraordinære rikdom i den ekteskapelige pakt, tegnet opp av Gud i Skriften og vist av Kirken i historiens løp.

Det er så mye mer behov for en fortsatt troens, håpets og kjærlighetens erfaring for at de unge skal bevege seg til å bestemme seg – med klar og seriøs samvittighet – for at den ekteskapelige enhet, åpen for gaven i form av barn, er en stor lykke for Gud, for Kirken og for menneskeheten. Den synodale vandring med refleksjon over ekteskapet og familien og den etterfølgende apostoliske formaning *Amoris laetitia* har blitt til et forpliktende løp og målsetning: hvordan redde de unge fra flyktighetens larm og et øredøvende bråk som får dem til å gi opp å ta på seg blivende og positive forpliktelser til beste for individet og kollektivet. En betingelse som får roet deres frihets røst, røsten fra det innerste rom – ja, nettp fra samvittigheten – som alene Gud opplyser og åpner for livet, dersom man lar ham tre inn.

Så mye mer kostbar og nødvendig er hele Kirkens pastorale innsats for gjenerobringen, redningen og bevarelsen av en kristen samvittighet, opplyst av de evangeliske verdier! Det vil bli et langt og ikke lett foretagende som krever av biskopene og prestene at de arbeider utrettelig på å opplyse, forsvare og støtte vårt folks kristne samvittighet. Den synodale røst til bispedefedrene og den etterfølgende apostoliske formaning *Amoris laetitia* har slik sikret et første punkt: nødvendigheten av en forbindelse mellom *regula fidei* [troens regel], nemlig Kirkens troskap mot den ukrenkelige lære om ekteskapet, liksom om Eukaristien, og Kirkens nødvendige oppmerksomhet på de psykologiske og religiøse prosesser

til alle personer kalt til å velge ekteskap og familie. For å imøtekomme synodefedrenes rettledning har jeg på en måte alt anbefalt forpliktelse til et *ekteskapskatekumenat*, forstått som en ufrakommelig vandring for de unge og for parene, innrettet på å bidra til å gjenopplive deres kristne samvittighet, støttet av nåden i de to sakramentene dåp og ekteskap.

Som jeg har fastholdt i andre sammenhenger, er katekumenatet i seg selv noe unikt – når man sikter til dåpskatekumenatet – ved å være grunnfestet i dåpen, og samtidig har det i livet nødvendigvis en permanent karakter, ved at *nåden* i ekteskapets sakrament er permanent, og det nettopp fordi *nåden* er frukten av mysteriet hvis rikdom ikke kan eksistere på annet vis enn ved å bli bevart og yte bistand i ektefellenes samvittighet, som enkeltpersoner og som par. Det handler i realiteten om en særskilt figur av den uopphørlige *cura animarum* [sjelesorg] som er Kirkens og i første rekke oss hyrders eksistensbegrunnelse.

Hvorom alt er, omsorgen for samvittighetene kan ikke være en eksklusiv forpliktelse for hyrdene, men er – med forskjellig ansvar og metoder – en sendelse for alle, embetsbærere og døpte troende. Den salige Paul VI formante til «absolutt troskap for å verne om '*regula fidei*'»¹, som opplyser samvittigheten og ikke kan være fordunklet og løstsvevende. For å få til det – sa Paul VI også – må man unngå de ekstreme ytterstandpunkter, enten på den side der man appellerer til tradisjonen for å rettfærdiggjøre egen ulydighet mot det øverste læreembete og det økumeniske konsil, eller på den andre side de som ved å rotfeste seg selv i den kirkelige *humus* [grasrot] ødelegger Kirkens genuine lære; begge disse holdninger er tegn på utilbørlig og kanskje ubevisst subjektivisme, eller dessverre på obstanasighet, på halsstarrighet og på ubalanse; disse posisjoner som sårer Kirken – vår mor og læremester – i hjertet»².

Troen er lyset som opplyser ikke alene det nåværende, men også det fremtidige: *ekteskapet og familien* er Kirkens og samfunnets fremtid. Det er derfor nødvendig å fremme en posisjon for *permanent katekumenat*, slik at de døptes samvittighet blir åpen for Åndens lys. Den sakramentale intensjon er aldri frukten av noe automatisk, men alltid en samvittighet opplyst av troen, som er resultatet av en kombinasjon av det menneskelige og det guddommelige. I denne mening kan den ekteskapelige forening sies å være sann bare dersom brudeparets menneskelige intensjon er orientert ut fra det som Kristus og Kirken vil. For å få de fremtidige brudepar stadig mer bevisst på dette må det til bidrag utenom fra biskopene og prestene, også fra andre personer som gjør en innsats på det pastorale område, ordensfolk og troende legfolk med en tilsvarende stilling i Kirkens sendelse.

Kjære dommere ved Den romerske rota, den nære sammenheng mellom samvittighetens sfære og den som har med ekteskapsprosessene å gjøre, som dere daglig beskjeftiger dere med, søker å hindre at utøvelsen av rettfærdigheten blir redusert en rent byråkratisk jobb. Dersom de kirkelige domstoler skulle falle for

¹ *Insegnamenti XV* (1977), 663.

² *Insegnamenti XIV* (1976), 500.

den fristelse, ville de forråde den kristne samvittighet. Nettopp derfor har jeg i prosedyren i *processus brevior* [den kortere prosess] fastsatt at ikke bare skal diøcesanbiskopens overvåkningsrolle bli klarere, men også at han selv – som selvskreven dommer i den betrodde kirke – kan dømme i første instans om mulige tilfeller av ekteskapeleg nullitet. Vi må forhindre at de troendes samvittighet under vanskeligheter med henblikk på deres ekteskap lukker for Nådens vandring. Dette mål vil man nå ved en pastoral ledsagelse, ved en samvittighetens skjelning³ og ved arbeidet ved våre domstoler. Slikt arbeide må utvikle seg med visdom og i søken etter sannheten: Bare slik kan nullitetserklæringen skape en befrielse av samvittighetene.

Jeg gjentar til hver og en min takk for det gode som dere gjør for Guds folk, ved å tjene rettferdigheten. Jeg nedkaller Guds bistand over deres arbeid og av hjertet lyser jeg den apostoliske velsignelse over dere.

³ Jf. den ap. formaning *Amoris lætititae*, 242.